

's-Hertogenbosch, 8 augustus 2006
AKK11.196/AM-MvdH-WM/mk

Missie AKK

AKK levert een bijdrage aan het realiseren van maatschappelijk gewenste vernieuwingen om de concurrentiekracht van de agribusiness te versterken. Dit doen we aan de hand van vijf innovatiethema's. Dit overzicht bevat voor elk innovatiethema de visie van AKK (wat willen we bereiken) en de lopende activiteiten (wat doen we).

Visie AKK

De Nederlandse agribusiness heeft zijn mondiale concurrentiekracht te danken aan zijn sterke ondernemingsgeest. Alle schakels in de keten leveren inspanningen om consumenten en klanten te voorzien van de juiste producten met de juiste kwaliteit en prijs. Maar door het toenemende aanbod van producten, zowel nationaal als mondiaal, staat die sterke positie van Nederland onder druk. In het internationale krachtenspel zullen ketens meer en meer onderling gaan concurreren om hun positie te behouden en te versterken. Efficiënte ketens met een hechte onderlinge samenwerking zijn een voorwaarde voor succes.

Belangrijke succesfactoren voor ketens en afzonderlijke bedrijven zijn kennis en innovatie. De overheid trekt zich terug als trekker en uitvoerder van de kennis- en innovatieagenda voor de Nederlandse agribusiness en ziet haar rol meer als faciliteerder van innovatie. Het bedrijfsleven moet zelf steviger het voortouw nemen en een gezamenlijk gedragen toekomstvisie opstellen. Om die visie vervolgens om te zetten in een gezamenlijke kennis- en innovatieagenda zal het bedrijfsleven consortia moeten vormen.

Bij innovatie in de agribusiness spelen vragen op verschillende niveaus. De betrokken partijen zijn van elkaar afhankelijk. Ondanks die afhankelijkheid komen partijen vaak moeilijk nader tot elkaar. Dit komt omdat de partijen elkaar niet kennen of elkaars concurrenten zijn. Om tot elkaar te komen is vaak hulp van buitenaf nodig. De kunst is om dat op een zodanige wijze te organiseren dat de betrokkenen op tijd zelf het heft weer in handen nemen en de hulpverleners zich tijdig terugtrekken.

Bij AKK staat 'Make it happen' voorop. Daarvoor worden professionals ingezet met ruime ervaring in innovatie- en veranderingsprocessen én met passie voor de innovatiethema's van de agribusiness. AKK heeft SYNNOVIA opgezet, een AdviesNetwerk van senior professionals op het gebied van transitie en innovatie. Zij stellen hun kennis en ervaring ter beschikking voor initiatieven die tot doorbraken leiden. De leden van het AdviesNetwerk hebben hun sporen verdiend op het gebied van complexe veranderingsprocessen. Zij zijn onafhankelijk en beschikken over een breed netwerk.

Thema's

- ? Duurzaam
- ? Biologisch
- ? Concurrentiekracht
- ? Voedselkwaliteit en –veiligheid
- ? Internationalisering

Contactpersoon

- Marc van den Heuvel
- Arjan Monteny
- Woody Maijers
- Woody Maijers
- Woody Maijers

AKK-ACTIVITEITEN PER THEMA

? DUURZAAM

Visie

Duurzaam staat kort gezegd voor een vitale agribusiness die produceert en consumeert met respect voor natuur, milieu en maatschappij. Ofwel een balans in people, planet en profit. Duurzaam ondernemen is het leveren van concurrerende goederen en diensten die in de behoefte van de mens voorzien en waarbij de milieubelasting en het grondstof- en energiegebruik gereduceerd worden tot een niveau dat in balans is met de draagkracht van de aarde.

De agribusiness is bij uitstek een sector die te maken heeft met tal van duurzaamheidsvragen. Denk aan het ruimtegebruik in de landbouw, arbeidsomstandigheden, gezond en veilig voedsel, beperken van emissies, transport, dierenwelzijn, genetische modificatie. En zo kan de lijst nog wel even doorgaan. Duurzaam is met recht een begrip in beweging, omdat de onderwerpen zo divers en veelomvattend zijn. En daar liggen dan ook de kansen. In innovaties die tegelijkertijd de concurrentiepositie verbeteren, de milieudruk verminderen en de sociale binding versterken.

De inhoud van de innovatie is natuurlijk cruciaal. En net zo belangrijk zijn de kennis en vaardigheden om de innovaties tot een succes te brengen. En dat succes valt of staat bij het samenspel van bedrijven, overheid en tal van andere partijen om op de beste manier in te spelen op huidige én toekomstige maatschappelijke en economische ontwikkelingen.

Een voorsprong in duurzaam ondernemen versterkt de positie van de Nederlandse agribusiness, een achterstand is een bedreiging in het voortbestaan.

Activiteiten

Duurzame Agro Food Ketens

Co-innovatieprogramma dat is uitgevoerd van 2001 tot 2006. Doel is om via ondersteuning van projecten een impuls te geven aan economische, ecologische en sociale winst in agroketens. De beschikbare overheidsmiddelen zijn toegewezen aan 35 innovatieve ketenprojecten. De resultaten en ervaringen komen beschikbaar op een CD-ROM.

TransForum Agro & Groen

TransForum Agro&Groen (www.TransForum.nl) is een uitvoeringsorganisatie om de agro- en foodsector te ondersteunen in de omschakeling naar duurzame productie en een leefbaar platteland en om de internationale concurrentie het hoofd te blijven bieden. Hiervoor zijn nieuwe allianties nodig tussen ondernemers en kennisontwikkelaars. TransForum brengt deze allianties tot stand. Zo ontstaat een nieuw kennisnetwerk dat voldoet aan twee eisen: onderzoek en praktijk werken nauw samen aan uiteenlopende disciplines en zorgen samen voor geïntegreerde praktijkoplossingen. AKK heeft bijgedragen aan het businessplan en kwartier maken van de organisatie en detacheert de zakelijk manager.

Duurzame Ketens en Energiebesparing

Het doel van dit programma is het realiseren van energiebesparing door ketensamenwerking. AKK werkt samen met SenterNovem aan de uitvoering die loopt tot 2012. Het programma biedt ondersteuning aan bedrijven die zijn toegetreden tot de MJA (convenant energiebesparing tussen overheid en bedrijfsleven). De ondersteuning richt zich op ketenvorming en ketensamenwerking om innovaties te implementeren. En dan vooral op het innovatieproces van idee naar uitvoering.

Strategische kennisvragen duurzame ketens

Welke kennis is nodig om te komen tot duurzame agroketens? Een onderzoeksproject geeft hier antwoord op. Er is een raamwerk opgesteld om nieuwe onderwerpen (tijdig) te signaleren, kennis te ontwikkelen en om te borgen dat de kennis beschikbaar komt voor vragende partijen. Een praktische uitwerking heeft plaatsgevonden voor de onderwerpen 'Risicomanagement' en 'Derving in versketens'.

Biobased Economy

Een biobased economy is gebaseerd op hernieuwbare grondstoffen in plaats van aardolie voor de vervaardiging van chemicaliën, materialen, energie en brandstoffen. Hernieuwbare grondstoffen komen door natuurlijke aanwas steeds opnieuw beschikbaar, zoals hout, planten en gewassen. Door de inzet van nieuwe technologieën zijn uit hernieuwbare grondstoffen vele producten te ontwikkelen. AKK werkt samen met A&F aan marktintroducties op basis van technologische doorbraken. Bijvoorbeeld voor suikergebaseerde weekmakers (gebaseerd op suiker in plaats van aardolie) en biologisch afbreekbare plantpotten (gebaseerd op zetmeel in plaats van plastic). Met diverse andere partners organiseert AKK jaarlijks twee bijeenkomsten onder de titel 'Biobased Business'.

? BIOLOGISCH

Visie

De biologische landbouw is internationaal sterk in ontwikkeling. Biologische landbouw is niet de enige vorm van duurzame landbouw, maar het is voor consument en maatschappij wel de meest herkenbare vorm. Binnen de totale landbouw heeft de biologische landbouw een kraamkamerfunctie. Niet alleen op het gebied van duurzame ontwikkeling, maar ook door de wijze waarop de interactie met de consument en de maatschappij wordt gezocht. Ook in de samenwerking in de sector en de interactie met overheid en onderzoek vervult de sector een kraamkamerfunctie.

Het enkele feit dat een product biologisch is, is voor slechts een kleine groep consumenten voldoende reden om de producten te kopen. Veel consumenten zijn geïnteresseerd in biologische producten, mits die voor hen een heldere meerwaarde hebben. Biologische producten zijn niet per definitie smakelijker of gezonder dan gangbare producten, maar lenen zich uitstekend voor combinaties met meerwaarden, zoals smaak, herkomst en gezondheid. Deze combinaties passen goed bij de beleving van een groeiende groep consumenten.

Biologische landbouw leent zich niet alleen voor het combineren van meerwaarden, maar ook voor combinaties met multifunctionele landbouw. Door toenemende verwevenheid van functies op het platteland – natuur, zorg, recreatie, wonen – is er een sterkere behoefte aan een landbouw met zorg voor omgeving en biodiversiteit. Deze multifunctionele landbouw is niet het exclusieve terrein voor de biologische landbouw. Maar doordat de biologische landbouw geen chemische middelen gebruikt, leent de biologische landbouw zich hier in veel gevallen beter voor dan de gangbare landbouw.

Activiteiten

Bioconnect: Kennisnetwerk voor de Biologische Landbouw en Voeding

In samenwerking met Biologica faciliteert AKK het **Kennisnetwerk** voor de Biologische Landbouw en Voeding: Bioconnect. Met Bioconnect functioneert de biologische sector als inhoudelijk opdrachtgever voor onderzoek, voorlichting en onderwijs. De sector heeft de verantwoordelijkheid over €12 miljoen, die LNV per jaar voor kennis over biologische landbouw en afzet beschikbaar stelt. Biologica en AKK voeren samen het secretariaat en het kennismanagement van Bioconnect. Zie ook www.bioconnect.nl

Biologische Afzettekens

Het **Co-innovatieprogramma ‘Biologische Afzettekens’** wordt in opdracht van LNV uitgevoerd door WUR-DLO. AKK voert als onafhankelijke partij de projectregie uit en voert het programmasecretariaat. Het programma is eind 2005 gestart. Speerpunten zijn: meerwaarde voor de consument, meeropbrengst en efficiënte kwaliteit. Er zijn inmiddels negen projecten goedgekeurd door de Task Force MBL.

Task Force Markontwikkeling Biologische Landbouw

De **‘Task Force Markontwikkeling Biologische Landbouw’** - een samenwerkingsverband tussen onder andere boeren en tuinders, fabrikanten en supermarkten - is de drijvende kracht achter het gelijknamige Convenant. Het samenwerkingsverband heeft tot doel ervoor te zorgen dat het aandeel van de consumentenbestedingen aan biologische producten in 2007 5% bedraagt. Meerjarige opschalingsplannen binnen ketens, in combinatie met een consumentencampagne, moeten leiden tot realisatie van dit doel. AKK verzorgt het secretariaat van de Task Force.

? CONCURRENTIEKRACHT

Visie

Het agribusinescluster moet een gezamenlijke toekomstvisie ontwikkelen en op basis daarvan met elkaar een kennis- en innovatieagenda benoemen en uitvoeren. De internationale concurrentie is groot en alleen door gezamenlijk de schaarse middelen (tijd, geld en kennis) gericht in te zetten kunnen ketens en sectoren hun concurrentiepositie behouden. Binnen de gezamenlijke visie zal ruimte moeten zijn voor onderscheid en verschillende bedrijfsstrategieën. Het zijn de markt en de maatschappij die in de toekomst bepalen welke strategieën succesvol zijn. Delen van de innovatieagenda zullen vanwege onderlinge ketenconcurrentie door bedrijven individueel worden ingevuld. Andere delen hebben betrekking op een breed clusterbelang en moeten gezamenlijk opgepakt worden. Met een gezamenlijke visie en innovatieagenda kunnen bedrijven richting geven aan de dialoog met overheid, onderzoek en maatschappelijke organisaties. De overheid kan vanuit haar verantwoordelijkheid het bedrijfsleven faciliteren om de concurrentiepositie te versterken.

Activiteiten

MKB-ketenfaciliteit

Op verzoek van het Ministerie van LNV wordt samen met Syntens een nieuw innovatie stimuleringsinstrument ontwikkeld: MKB ketenfaciliteit. Deze zal in de loop van 2006 beschikbaar komen voor het bedrijfsleven met als startthema agro-logistiek.

Pluimvee

Met het innovatieprogramma ‘**Pluimvee**’ wil de sector invulling geven aan de maatschappelijke en economische eisen met betrekking tot veilige en maatschappelijk geaccepteerde pluimveeproducten.

Tuinbouw Innovatieagenda 2020

Samen met diverse belanghebbenden in de tuinbouwsector (zowel het georganiseerde bedrijfsleven als individuele bedrijven) worden bijdragen geleverd aan het vorm en inhoud geven aan de uitvoeringsstructuur van de innovatieagenda. Een voorstel voor een uitvoeringsorganisatie is uitgewerkt. Er is een plan gemaakt over hoe het onderwijs beter kan aansluiten op de wensen van het bedrijfsleven. Voor thema's als Energie, E-Business, Logistiek en Beperken Derving zijn individuele bedrijfsprojecten in uitvoering en ontwikkeling.

Innovatieagenda Varkenshouderij

In opdracht van het bedrijfsleven (VION, LTO, NVO), WUR-ASG en LNV wordt samen met de sector een visie 2020 ontwikkeld. Waar willen de bedrijven staan. Wat is de kennis- en innovatieagenda om de visie te realiseren? Welke projecten kunnen daarvoor gestart worden of welke initiatieven lopen versterkt verder? Op welke wijze kan de aansturing (vraagsturing) van het onderzoek het beste vorm krijgen? Welke bestaande structuren voldoen en welke niet? Vele vragen die samen met de stakeholders zullen worden beantwoord zodat er draagvlak en vertrouwen ontstaat voor samenwerking in het varkensvleescluster.

Multifunctionele Landbouw

Bedrijfsleven en overheid gaan, mede op basis van een Kamermotie, een Task Force Multifunctionele Landbouw vormen. Deze Task Force moet verder gaan dan het verbeteren van de bestaande landbouw, dus ook het verbinden van de verschillende werelden die in multifunctionele landbouw samenkomen. Het gaat hierbij om functionaliteiten als landbouw, zorg, natuur en recreatie. De uitdagingen zijn het combineren van diverse netwerken en van spelers van verschillende omvang en het professionaliseren van het ondernemerschap binnen de multifunctionele landbouw. AKK is betrokken bij de ontwikkeling van deze Task Force vanwege de expertise op het gebied van convenanten, de ontwikkeling van een Task Force en multifunctionele landbouw. Het is de rol van AKK om de verschillende werelden te verbinden. En om de innovatie bij de bedrijven te verbinden met de overheidsdoelstellingen en de kennisagenda van het onderzoek.

Regionale kennis- en innovatiecentra

Een belangrijke kernopgave voor de regionale kennisinfrastructuur is het realiseren van interactie tussen innovaties en de competenties van alle betrokken personen. Alleen dan is een systeeminnovatie mogelijk. De ambitie is om op regionaal niveau aan de slag te gaan met de kennisontwikkelingsagenda. Voor een landbouworganisatie wordt via het SYNNOVIA Adviesnetwerk een nieuwe kennis- en innovatiestructuur ontwikkeld.

? VOEDSELKWALITEIT EN -VEILIGHEID

Visie

Voedselveiligheid, -kwaliteit en borging liggen sterk in elkaars verlengde. Veilig voedsel produceren is een opdracht die de bedrijven in de hele keten hebben. Vanwege het breed maatschappelijk belang wordt voedselveiligheid ook via wet en regelgeving geborgd. Voedselkwaliteit is een mogelijkheid voor bedrijven in de keten om zich in de markt te onderscheiden (privaat). Er is een hoge mate van afhankelijkheid in de keten om veilig én kwalitatief goed voedsel te produceren. Door de ontwikkeling van ketengarantiesystemen kan de veiligheid en kwaliteit op efficiënte wijze geborgd worden. Door goede informatiesystemen kan het aantal inspecties, maar ook de faal- en logistieke kosten, omlaag. Ook kan er beter ingespeeld worden op vragen uit de markt, waardoor hogere opbrengsten gerealiseerd kunnen worden. De systemen bieden ook mogelijkheden om andere aspecten van duurzaamheid te borgen, zoals mineralengebruik en arbeid.

Activiteiten

Ketengarantiesystemen

Ketengarantiesystemen en Toezicht op Toezicht zijn moderne omgangsvormen voor het bedrijfsleven en de overheid. De grote partijen in de varkensvleessector willen gezamenlijk het voortouw nemen om binnen drie jaar te komen tot transparante **ketengarantiesystemen**. Bedrijfsleven en overheid krijgen een andere rol, waarvoor andere vertrouwensrelaties nodig zijn. AKK ondersteunt hen hierbij en geeft als onafhankelijk mediator richting en ondersteuning. Ook voor andere sectoren wordt hieraan gewerkt, waaronder de tuinbouwsector. Voor internationale projecten zie het thema 'Internationalisering'.

? INTERNATIONALISERING ACC: AGRI CHAIN COMPETENCE

Visie

De Nederlandse agribusiness heeft een sterke internationale concurrentiepositie. Als derde exportland van agrarische producten in de wereld, maar ook als belangrijke speler in de voedingsindustrie. Grote multinationale voedingsbedrijven werken in vele regio's over de hele wereld. Het kenniscluster Wageningen heeft een erkende en prominente positie in de wereld. Nederlandse bedrijven hebben regie over handelsstromen (logistiek en informatie), bouwen de primaire productie in andere regio's uit (rozen in Kenia) en exporteren kennis (tuintbouwcluster in China ontwikkelen). De sterke internationale positie vraagt om zorgvuldigheid en aandacht voor duurzame ontwikkeling in minder sterke economieën. Het is een mix van maatschappelijke verantwoordelijkheid en welbegrepen eigen belang om de ontwikkelingslanden daarbij zelf kennis en inzichten te laten ontwikkelen en benutten. Het opbouwen van capaciteit in ontwikkelingslanden zodat ze aan kunnen sluiten op de Westerse markten.

De verstedelijking in de wereld gaat snel. Er zullen meer en meer complexe voedselketens ontstaan voor de bevoorrading van de consumenten in de steden. De Nederlandse agribusiness kan hiervoor kennis en ervaring inbrengen en helpen regionale ketens en clusters te ontwikkelen.

Activiteiten

Q-Pork

Het EU-project Q-Pork is - met een zeer goede beoordeling - door de Europese Commissie goedgekeurd. In dit programma wordt voor de varkensvleesketen een onderzoeksagenda voor voedselveiligheid- en -kwaliteit opgesteld en uitgevoerd, en wordt de kennis naar het bedrijfsleven verspreid. AKK heeft een uitvoeringsrol voor dit laatste onderdeel.

Value Chains in regionale ontwikkeling

De ervaringen van AKK met innovatie in de Nederlandse agribusiness wordt met veel belangstelling bekeken vanuit de ons omringende landen. Er wordt met name in Duitsland en België gewerkt aan diverse activiteiten om ketens te benutten in regionale ontwikkelingen van een multifunctionele landbouw. AKK speelt hierbij een coachende en verbindende rol.

Pro-Poor Development

Het consortium van WUR, Agriterra, AKK heeft opdracht gekregen van de Ministeries van Ontwikkelingssamenwerking en LNV om een programma te ontwikkelen ter ondersteuning van de inzichten en kennis (capaciteitsopbouw) met betrekking tot ketens in ontwikkelingslanden. De kennis kan benut worden voor efficiëntere ketens in het eigen land (beperken verlies), betere aansluiting te krijgen op eisen in export (Westerse) markten. Aanpak is om bestaande projecten te ondersteunen, intermediaire organisaties instrumenten aan te reiken zodat zij beter kunnen functioneren in ketenprojecten. Daarbij wordt vooral gebruik gemaakt van lokale partners.

Opbouw kennis- en expertise centrum in multinationale ondernemingen

Voor multinationale ondernemingen wordt een keten- en netwerk expertisecentrum opgezet. Doel is om de kennis en ervaring uit vele projecten in de organisatie te benutten voor nieuwe projecten en de ontwikkeling van nieuwe services en posities in de markt. Naast de organisatie van de kennis wordt ook de competentie van het betrokken management en medewerkers verhoogd.

IAMA moving forward with Europe

In opdracht van de International Food and Agribusiness Management Association (www.iama.org) wordt een Europees netwerk opgezet. Vanuit SYNNOVIA en AKK wordt het netwerk mee opgebouwd, samen met partners Baker Tilly (accountancy network), ACE (Management consultant network) en INHOLLAND.